

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2011. gada 7. jūlijā *

Lieta C-523/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tartu ringkonnakohus* (Igaunija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 6. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 15. decembrī, tiesvedībā

Rakvere Piim AS,

Maag Piimatööstus AS

pret

Veterinaar- ja Toiduamet.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kassel*] (referents), tiesneši E. Levits un M. Safjans [*M. Safjan*],

* Tiesvedības valoda — igauņu.

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],
sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Igaunijas valdības vārdā — M. Lintama [*M. Linnam*], pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā — A. Markuli [*A. Marcoulli*] un B. Šima [*B. Schima*],
pārstāves, kam palīdz K. Ginters [*C. Ginter*], advokāts,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez
ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 882/2004 par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem (OV L 165, 1. lpp.; labojumi OV L 191, 1. lpp., un OV 2007, L 204, 29. lpp.), 27. panta 3. punktu, 4. punkta a) apakšpunktu un 6. punktu.

- 2 Šis lūgums tika iesniegts Igaunijas sabiedrību *Rakvere Piim AS* (turpmāk tekstā — “*Rakvere Piim*”) un *Maag Piimatööstus AS* (turpmāk tekstā — “*Maag*”) tiesvedībā pret *Veterinaar- ja Toiduamet* (Pārtikas un veterinārais dienests) jautājumā par to nodevu aprēķināšanu, kas ir jāmaksā par piena ražošanas veterinārajām inspekcijām un kontrolēm.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

- 3 Regulas Nr. 882/2004 26. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina to, ka ir pieejami pietiekami finanšu resursi, lai vajadzīgo personālu un pārējos oficiālās kontroles resursus apgādātu ar visiem vajadzīgajiem līdzekļiem, tostarp izmantojot vispārējo nodokļu politiku vai paredzot nodevas vai maksas.”

- 4 Regulas Nr. 882/2004 27. panta 3., 4. un 6. punktā ir noteikts:

“3. Neierobežojot 4. un 6. punktu, par IV pielikuma A iedaļā un V pielikuma A iedaļā minētajām konkrētajām darbībām iekasētās nodevas nav mazākas par minimālajām likmēm, kas paredzētas IV pielikuma B iedaļā un V pielikuma B iedaļā. Tomēr pārējas laikā līdz 2008. gada 1. janvārim attiecībā uz IV pielikuma A iedaļā minētajām

darbībām dalībvalstis var turpināt izmantot likmes, ko piemēro pašlaik atbilstīgi Direktīvai 85/73/EEK.

Likmes, kas minētas IV pielikuma B iedaļā un V pielikuma B iedaļā, atjaunina vismaz reizi divos gados saskaņā ar 62. panta 3. punktā minēto procedūru, jo īpaši tādēļ, lai ņemtu vērā inflāciju.

4. Nodevas, ko saskaņā ar 1. vai 2. punktu iekasē par oficiālo kontroli:

a) nedrīkst būt lielākas par izdevumiem, kuri atbildīgajām kompetentajām iestādēm radušies saistībā ar VI pielikumā minētajiem kritērijiem,

un

b) var noteikt pēc vienotas likmes, pamatojoties uz izdevumiem, kas kompetentajām iestādēm radušies noteiktā laika posmā, vai attiecīgā gadījumā — noteikt IV pielikuma B iedaļā vai V pielikuma B iedaļā paredzētajā apjomā.

[..]

6. Ja, ņemot vērā dzīvnieku barības un pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu pašu veiktās pārbaudes un īstenotās izsekošanas sistēmas, kā arī atbilstības pakāpi, kas konstatēta oficiālajā kontrolē, attiecībā uz noteikta veida dzīvnieku barību un pārtiku vai darbībām oficiālās kontroles veikšanas biežums ir samazināts vai tādēļ, lai

ievērotu 5. punkta b) līdz d) apakšpunktā minētos kritērijus, dalībvalstis par oficiālo kontroli maksājamo nodevu var noteikt mazāku nekā 4. punkta b) apakšpunktā minētās minimālās likmes, ja vien attiecīgā dalībvalsts iesniedz Komisijai ziņojumu, kurā norāda turpmāk minēto informāciju:

- a) attiecīgās dzīvnieku barības vai pārtikas vai darbības veids;
- b) attiecīgajā dzīvnieku barības un pārtikas aprītē iesaistītajā uzņēmumā veiktā kontrole;

un

- c) nodevas samazinājuma aprēķināšanā izmantotā metode.”

- 5. Saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 IV pielikuma B iedaļu minimālās likmes nodevām vai maksām, ko piemēro piena ražošanā, ir noteiktas “EUR 1 par pirmajām 30 tonnām un EUR 0,5 par katru nākamo tonnu”.
- 6. Regulas Nr. 882/2004 VI pielikumā ir noteikti kritēriji, kas jāņem vērā nodevu aprēķināšanā:

“1. Oficiālajā kontrolē iesaistītā personāla algas.

2. Oficiālajā kontrolē iesaistītā personāla izmaksas, tostarp iekārtas, darbarīki, pieredumi, apmācība, komandējumu izdevumi un blakus izmaksas.

3. Laboratoriskās analīzes un paraugu ņemšanas izmaksas.”

Valsts tiesiskais regulējums

- 7 Veterinārmedicīnas likuma (*veterinaarkorralduse seadus*, RT I 1999, 58, 608) 351. panta 1. punktā pamata lietai piemērojamajā redakcijā, kas publicēta RT I 2008, 30, 191, ir noteikts:

“Veterinārās kontroles nodeva (turpmāk tekstā — “kontroles nodeva”) ir maksa, kas ir jāmaksā šajā likumā noteiktā apmērā par dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu veterinārās uzraudzības un kontroles darbībām, par attiecīgu pieteikumu izskatīšanu un dokumentu noformēšanu, ievērojot [Regulas Nr. 882/2004] 27.–29. pantā minētos principus un mērķus. Kontroles nodevu ieskaita *Veterinaar- ja Toiduamet* bankas kontā, kas ietilpst Finanšu ministrijas Valsts kases kopējā kontā. Izdevumi par veterinārās kontroles darbību veikšanu ietver izdevumus, kas ir saistīti ar kontroles darbinieka nosūtīšanu kontroles veikšanai uz pārstrādes kuģa.”

- 8 Veterinārmedicīnas likuma 353. pantā par kontroles nodevām un kontroles nodevu apmēra noteikšanu ir paredzēts:

“(1) Kontroles nodevas apmēru aprēķina, pamatojoties uz personāla un materiālajām izmaksām saistībā ar *Veterinaar- ja Toiduamet* veiktajām dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu veterinārās kontroles darbībām.

(2) Kontroles nodevu par [Regulā Nr. 882/2004] uzskaitītajām veterinārās kontroles darbībām iekasē šādi:

[..]

- 3) Par piena pārstrādi uzņēmējs maksā kontroles nodevu par veterinārās kontroles darbībām, pamatojoties uz pārstrādātā piena daudzumu;

[..]

(3) Par veterinārās kontroles darbību veikšanu, kas ir minētas šī panta 2. punkta 1)–6) apakšpunktā, iekasē kontroles nodevu atbilstoši minimālajām likmēm, kas ir noteiktas [Regulas Nr. 882/2004] IV pielikuma B iedaļā un V pielikuma B iedaļā.

(4) Uzņēmēji dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu jomā, izņemot uzņēmējus, kuru saimniecībā ir mazi ražošanas apjomi Likuma par pārtiku [*Toiduseadus*] 26. panta 3. punkta nozīmē, maksā kontroles nodevu par dzīvniekos un dzīvnieku izcelsmes produktos esošo kaitīgo vielu satura pārbaudi šādi:

[..]

- 3) piena iepircēji — 35 centus par 1 000 litriem piena;

[..].”

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

- 9) Laikā no 2008. gada februāra līdz 2009. gada janvārim *Veterinaar- ja Toiduamet* atiecībā uz *Rakvere Piim* un *Maag* izdeva vairākus lēmumus par oficiālās kontroles nodevas iekasēšanu par piena ražošanu.

- 10 Lai pamatotu prasības, ko *Rakvere Piim* un *Maag* par šiem lēmumiem bija cēlušas *Tartu halduskohus* (Tartu administratīvā tiesa), šīs sabiedrības apgalvoja, ka valsts tiesību normas par kontroles nodevu tostarp esot pretrunā Regulai Nr. 882/2004, jo iekasētās nodevas pārsniedzot kontroļu faktiskās izmaksas.
- 11 Tā kā šīs prasības tika noraidītas, *Rakvere Piim* un *Maag* vērsās iesniedzējtiesā ar apelācijas sūdzību. Iesniedzējtiesā tās it īpaši apgalvoja, ka, piemērojot valsts tiesību aktus, uzņēmējam, kuram ir paziņots lēmums par kontroles nodevas iekasēšanu, nav nekādu iespēju pārbaudīt, vai minētajos tiesību aktos patiešām ir paredzēts, ka attiecībā uz viņu var pieņemt lēmumu par nodevas iekasēšanu par veiktajām kontrolēm atbilstoši pieprasītajam apmēram. Turklāt šī summa izrietot no Savienības regulas, kas neesot tieši piemērojama un kas var tikt grozīta neatkarīgi no valsts likumdevēja gribas. Ja minētajam likumdevējam pašam ir jānosaka kontroles nodevas likme atbilstoši rīcības brīvībai, kas izriet no Savienības tiesībām, vienkārša atsaucē uz tā saucamo “minimālo” likmi, kas ir noteikta Regulā Nr. 882/2004, neesot saderīga ar Igaunijas konstitūcijas prasībām.
- 12 *Veterinaar- ja Toiduamet* it īpaši apgalvo, ka valsts likumdevējs nosaka visus kontroles nodevas kritērijus vai nu tieši, vai arī atsaucoties uz Regulas Nr. 882/2004 noteikumiem. Visi kontroles nodevas kritēriji esot noteikti gan likumā, gan Regulā Nr. 882/2004, neviens no tiem neizrietot no administratīvās prakses. Likumos ietvertās atsauces uz Savienības regulām nepadarot attiecīgos tiesību aktus pretējus Igaunijas konstitūcijai, jo Savienības regulas esot valsts tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa.
- 13 2009. gada 18. septembrī *Maag* iesniedzējtiesai darīja zināmu, ka abu sabiedrību apvienošanās rezultātā *Rakvere Piim* vairs nepastāvēt. Ar 2009. gada 23. decembra lēmumu *Tartu ringkonnakohus* [Tartu apgabaltiesa] atļāva *Maag* turpināt tiesvedību *Rakvere Piim* vārdā.

14 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *Tartu ringkonnakohus*, pirmkārt, vēlas noskaidrot, vai Veterinārmedicīnas likums kā īstenošanas pasākums atbilst Regulai Nr. 882/2004, un, otrkārt, jautā par valsts likumdevēju rīcības brīvības apjomu šīs regulas piemērošanā. Tā turklāt vaicā, vai šīs rīcības brīvības robežas šajā gadījumā ir tikušas ievērotas un vai valsts likumdevējs varēja pamatoti balstīties uz Regulā Nr. 882/2004 paredzētajām minimālajām likmēm, lai gan tās pārsniedz kontroļu faktiskās izmaksas.

15 Šādos apstākļos *Tartu ringkonnakohus* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Regulas [Nr. 882/2004] 27. panta 4. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas par šīs regulas IV pielikuma A iedaļā paredzētajām darbībām neaizliedz no uzņēmēja iekasēt nodevu pēc šīs regulas IV pielikuma B iedaļā paredzētajām minimālajām likmēm, pat ja izmaksas, kas kompetentajām iestādēm radušas saskaņā ar šīs regulas VI pielikumā uzskaitītajiem kritērijiem, ir mazākas nekā šīs minimālās likmes?

2) Vai iepriekš minētajos apstākļos dalībvalstij ir tiesības par [Regulas Nr. 882/2004] IV pielikuma A iedaļā paredzētajām darbībām noteikt nodevas, kas ir mazākas par šīs regulas IV pielikuma B iedaļā paredzētajām minimālajām likmēm, ja izmaksas, kas kompetentajām iestādēm radušas saskaņā ar šīs regulas VI pielikumā uzskaitītajiem kritērijiem, ir mazākas nekā iepriekš minētās minimālās likmes, ja nav izpildīti šīs regulas 27. panta 6. punktā paredzētie nosacījumi?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 16 Ar šiem abiem jautājumiem, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 882/2004 27. panta 3. un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas dalībvalstij, neveicot nevienu piemērošanas pasākumu valsts līmenī, nodevas atļauj iekasēt atbilstoši šīs regulas IV pielikuma B iedaļā noteiktajām minimālajām likmēm, lai gan kompetento iestāžu izmaksas saistībā ar šajā regulā paredzētajām veterinārajām inspekcijām un kontrolēm ir mazākas nekā šīs likmes, ja nav izpildīti šīs regulas 27. panta 6. punkta piemērošanas nosacījumi.
- 17 Lai atbildētu uz šo jautājumu, jāatgādina, ka, ņemot vērā regulas noteikumu raksturu un to funkciju Savienības tiesību avotu sistēmā, tām parasti ir tūlītēja iedarbība valstu tiesību sistēmās un valsts iestādēm nav jāveic piemērošanas pasākumi (skat. 1972. gada 17. maija spriedumu lietā 93/71 *Leonesio, Recueil*, 287. lpp., 5. punkts, un 2004. gada 24. jūnija spriedumu lietā C-278/02 *Handlbauer*, Krājums, I-6171. lpp., 25. punkts).
- 18 Tas ir tiesa, ka dažu regulas noteikumu ieviešanai dalībvalstīm tomēr ir jāveic piemērošanas pasākumi (iepriekš minētais spriedums lietā *Handlbauer*, 26. punkts).
- 19 Tādēļ ir jānosaka, vai Regulas Nr. 882/2004 27. panta 3. un 4. punkts, kā arī šīs pašas regulas IV pielikuma B iedaļa attiecībā uz šajos noteikumos paredzēto minimālo likmju noteikšanu atstāj dalībvalstīm rīcības brīvību vai arī aicina tās veikt papildu piemērošanas pasākumus.

- 20 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 882/2004 27. panta 3. punktā ir noteikts, ka nodevas, ko dalībvalstis iekasē saskaņā ar šo regulu, nav mazākas par minimālajām likmēm, kas tostarp noteiktas šīs regulas IV pielikuma B iedaļā.
- 21 Otrkārt, jākonstatē, ka Regulā Nr. 882/2004, proti, tās IV pielikuma B iedaļā, ir noteiktas minimālās likmes, kuras piemērojamas dažādām dzīvnieku sugām un attiecībā uz kurām, ņemot vērā to precizitāti un pilnību, dalībvalstīm nav jāveic neviens piemērošanas pasākums.
- 22 No tā izriet, ka šādi noteiktas minimālās likmes ir jāuzskata par robežlikmēm, no kurām dalībvalstis principā nevar atkāpties.
- 23 Apstāklis, ka saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 27. panta 4. punkta a) apakšpunktu dalībvalstu iekasētās nodevas nedrīkst būt lielākas par izdevumiem, kuri atbildīgajām kompetentajām iestādēm radušies saistībā ar kontrolēm, nevar atspēkot iepriekš minēto interpretāciju, tāpēc ka minētais noteikums ir jāuzskata par tādu, kurā ir noteikta maksimālā likme tikai nestandarta nodevām, kuras dalībvalstis var iekasēt.
- 24 Savukārt, runājot par nodevām, kas ir noteiktas saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 27. panta 4. punkta b) apakšpunktu, proti, pēc vienotas likmes, uz tām šī maksimālā likme neattiecas.
- 25 Pirmkārt, runājot par nodevām, kuru standartlikmes ir noteiktas, pamatojoties uz izdevumiem, kas kompetentajām iestādēm radušies noteiktā laika posmā, jānorāda, ka

šo izdevumu summa jau ir tikusi ņemta vērā, nosakot šīs likmes. Turklāt Tiesa jau ir nospriedusi, ka atbilstoši standartlikmei noteikta nodeva pēc savas būtības noteiktos gadījumos pārsniedz finansējamo pasākumu faktiskās izmaksas un citos gadījumos ir zemāka par tām (2009. gada 19. marta spriedums lietā C-270/07 Komisija/Vācija, Krājums, I-1983. lpp., 32. punkts).

²⁶ Otrkārt, attiecībā uz nodevām, kas noteiktas atbilstoši Regulas Nr. 882/2004 IV pielikuma B iedaļā paredzētajām minimālajām likmēm, jākonstatē, ka Savienības likumdevējs šīs likmes ir noteicis, nemaz neatsaucoties uz kompetento iestāžu faktiskajiem izdevumiem. Tāpēc šos izdevumus dalībvalstis principā nevar ņemt vērā, lai šīs likmes vispārīgi samazinātu līdz summai, kas ir mazāka nekā Regulas Nr. 882/2004 IV pielikuma B iedaļā paredzētā.

²⁷ Interpretāciju, saskaņā ar kuru dalībvalstīm principā nav iespējas vispārīgi un diskrēcionāri atkāpties no Regulas Nr. 882/2004 IV pielikuma B iedaļā noteiktajām minimālajām likmēm, pamato apstākļi, ka zināmi nosacījumi ir jāievēro arī tad, lai izmantotu šīs regulas 27. panta 6. punktā paredzēto iespēju, kas minētajām dalībvalstīm attiecībā uz konkrētu uzņēmumu ļauj noteikt par oficiālo kontroli maksājamo nodevu, kura ir mazāka nekā šajā pielikumā noteiktās minimālās likmes. Tādēļ iesniedzējtiesas raksturotajā situācijā Regulas Nr. 882/2004 27. panta 6. punkts neļauj dalībvalstij attiecīgās nodevas noteikt mazākas nekā šīs regulas IV pielikuma B iedaļā paredzētās minimālās likmes.

²⁸ No tā izriet, ka Regulas Nr. 882/2004 27. panta 3. un 4. punkts, kā arī šīs pašas regulas IV pielikuma B iedaļa attiecībā uz šajos noteikumos paredzēto minimālo likmju noteikšanu neatstāj dalībvalstīm nekādu rīcības brīvību, ne arī aicina tās veikt papildu piemērošanas pasākumus.

- 29 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Regulas Nr. 882/2004 27. panta 3. un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie dalībvalstij, neveicot nevienu piemērošanas pasākumu valsts līmenī, atļauj iekasēt nodevas atbilstoši šīs regulas IV pielikuma B iedaļā noteiktajām minimālajām likmēm, lai gan kompetento iestāžu izmaksas saistībā ar šajā regulā paredzētajām veterinārajām inspekcijām un kontrolēm ir mazākas nekā šīs likmes, ja nav izpildīti šīs regulas 27. panta 6. punkta piemērošanas nosacījumi.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 30 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 882/2004 par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem, 27. panta 3. un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie dalībvalstij, neveicot nevienu piemērošanas pasākumu valsts līmenī, atļauj iekasēt nodevas atbilstoši šīs regulas IV pielikuma B iedaļā noteiktajām

minimālajām likmēm, lai gan kompetento iestāžu izmaksas saistībā ar šajā regulā paredzētajām veterinārajām inspekcijām un kontrolēm ir mazākas nekā šīs likmes, ja nav izpildīti šīs regulas 27. panta 6. punkta piemērošanas nosacījumi.

[Paraksti]